

Јелена Ковачевић

МОРФОЛОШКА АДАПТАЦИЈА ПОЗАЈМЉЕНИЦА ИЗ ЈАПАНСКОГ ЈЕЗИКА У СРПСКОМ

У раду се описују и класификују морфолошке особености позајмљеница из јапанског у српском и дефинишу специфичности нипонизама као лексичког слоја. Анализа је рађена по угледу на приступе класификацији англицизама према степену асимилације у српском језику. Као основни модел коришћена је Скала степена асимилираности англицизама, коју је предложио Прћић (Прћић 2004; 2005), а укључени су и комплементарни приступи неколико истраживача и нормативних граматичара у циљу потпунијег морфолошког приказа. Три основна концепта из Скале – асимилираност, делимична асимилираност и неасимилираност, проширени су и прилагођени морфолошкој анализи.

Кључне речи: јапанске позајмљенице, српски језик, морфолошка адаптација, англицизам, лексички слој.

In this paper, the morphological characteristics of Japanese loanwords in Serbian are described and classified, and the specificities of Nipponisms as a lexical layer are defined. The analysis was done according to the approach which classifies Anglicisms in relation to the degree of their assimilation into Serbian. As a basic model, the Scale of the Anglicism Assimilation was used, as proposed by Prčić (2004; 2005), and complementary approaches by several researchers and normative grammarians are included in order to obtain a more complete morphological overview. Three basic concepts from the Scale – assimilation, partial assimilation, and non-assimilation – are expanded and adapted to the morphological analysis.

Key words: Japanese loanwords, Serbian language, morphological adaptation, Anglicism, lexical layer.

1. Увод. Позајмљивање из јапанског у српски спада у посредно позајмљивање, са енглеским као доминантним језиком посредником и писаном речју као медијумом. „Јапанска имена долазе нам готово увек у енгл. транскрипцији” (КЛАЈН 2004⁶, с.в. „јапанска имена”), хепберновским системом као најраспрострањенијим (МАРКОВИЋ 2018: 194). Циљ овога рада је опис морфолошких карактеристика позајмљеница из јапанског језика, и то употребом моделâ анализе морфолошких особености англицизама у српском, као далеко богатијег и изученијег лексичког слоја са већ устаљеним моделима адаптације. За утврђивање степена одомаћености позајмљенице користе се појмови супституције и импортације (НАУГЕН 1964²), које је додатно разрадио Филиповић при анализи англицизама у хрватском језику (ФИЛІПОВИЋ 1967; 1986; 1989; 1990), а применићемо и општу класификацију позајмљенице на неасимилиране и асимилиране, у другом случају са две поткатоорије: потпуно и делимично одомаћене позајмљенице, коју је дао Клајн (КЛАЈН 1971: 99).

Уз помоћ модификоване Филиповићеве схеме посредног уноса англицизама у хрватски (ФИЛІПОВИЋ 1986: 50), процес посредног позајмљивања (РР) из јапанског (J_d) у српски (J_p) може се приказати на следећи начин:

$$PP = J_d \longrightarrow P \left[\begin{array}{c} J_e \\ \text{(transliteracija)} \\ MM \end{array} \right] \longrightarrow J_p \text{ (transliterat)}$$

Иако посредници могу бити и сам енглески језик (J_e у горе приказаној схеми) и разни типови масовних медија, социјалних мрежа и интернет (ММ), мора се нагласити да до самог контакта, као што ће касније бити приказано, долази у највећем броју случајева путем писане речи, односно путем енглеске транслитерације јапанског модела. Такав транслитерат затим добија свој коначни облик у складу са препорукама из *Правоиуса* (уп. *Правоиус*: 198-200). Писани облик јапанских позајмљеница се узима као пресупонирана вредност. Нипонизам у српском ћемо дефинисати као реч јапанског порекла, која у српски улази углавном путем писане речи, и то најчешће преко енглеског као језика посредника, али је карактерише интегритет форме и семантичког садржаја преузетог из језика извора, те се према језичком осећају говорника српског језика таква реч осећа као јапанска (в. т. 3).

Т. Прћић (2004; 2005) разматра садржинску и обличку адаптацију англицизама, уводећи поделу на потпуно одомаћене, делимично одомаћене и неодомаћене англицизме. Разлике у нивоима адаптације између ових категорија систематично приказује у табели „Скала одомаћености англицизама у српском језику” (Прћић 2004: 126), од које ће у раду бити употребљен само део који се односи на граматичку и творбу.

Табела 1: „Скала одомаћености англицизама у српском језику” (Прћић 2004: 126)¹

употреба	значење	писање	изговор	граматика	творба	
+	+	+	+	+	+	ДОМАЋЕ РЕЧИ
+	+	+	+	+	+	ПОТПУНО ОДОМАЋЕНИ
+	+	±	±	±	±	ДЕЛИМИЧНО ОДОМАЋЕНИ ↑
±	±	-	-	-	-	НЕОДОМАЋЕНИ ↑

Прћић дефинише ознаке као ‘+’ ‘адаптација завршена’, ‘±’ ‘адаптација у току’, и ‘-’ ‘адаптација није ни започета’ (Прћић 2004: 125), али их не примењује у анализи свих појединачних морфолошких карактеристика, будући да је његов приступ прагматички, а не морфолошки. Наша анализа иде корак даље, примењујући ове параметре на појединачне нипонизме и групе нипонизама са сличним обележјима. Стога, при анализи смо употребили комплексније параметре по угледу на ове (в. т. 5), а ознаке користимо у значењу присуства или одсуства одређеног граматичког обележја или творбеног суфикса. С тим да ће, ако одређено обележје, граматичка категорија или гласовна промена није доследно присутна ни код етимолошки српских речи (нпр. одсуство сибиларизације), нипонизам са таквом карактеристиком бити обележен са ‘+’.

¹ Пошто је наш приступ анализи морфолошки, разматране су само две последње, у Табели 1 осенчене (Ј.К.) категорије.

Очекујемо да ће анализа показати да су позајмљенице из јапанског претежно морфемске импортације без супституције (SONODA 1982: 195) и тиме потврдити универзалију веће фреквентности позајмљивања морфолошки једноставнијих јединица од оних структурно комплекснијих (CLYNE 2005) и приказати супстантив као доминантну категорију при адаптацији.

Полазна тачка у нашој анализи, тј. модел, јесте енглеска транслитерација јапанске изворне речи.

2. АНАЛИЗИРАНИ КОРПУС. Речи јапанског порекла из четири речника (ВРС – Велики речник *сѝраних речи и израза*, РМС – Речник *срѝској језика*, ЛСР – Лексикон *сѝраних речи и израза* и РСХ – Речник *срѝскохрвајѝској књижевнoј језика*) узете су као основа корпуса, који је затим допуњен и из извора са интернета. Такође, у сврху илустрације изговора нипонизама у енглеском као језику посреднику наспрам нипонизма у српском, коришћени су енглеско-енглески речници (OED – *Oxford English Dictionary* као основни извор, CED – *Collins Online Unabridged English Dictionary* и M-W – *Merriam Webster's Unabridged Dictionary* као допунски), према којима је дата фонемска транскрипција јапанске речи усвојене у енглеском, у раду графички представљена латиницом, док је јапански извор дат курзивом.

У корпус² су укључене речи јапанског порекла које су у употреби у свим стиловима стандардног српског језика, термини у општој употреби, као и новије позајмљенице из поп-културе. Корпус садржи 102 леме, дате у Регистру речи на крају рада, а укључује 4 дублетна облика (дата у оквиру леме: *бонсаи/бонсај*; *џију-џицу/џу-џицу*; *џудока/џудок* и, условно, *камиказе/камиказа*) и 15 изведеница (датих као засебне одреднице: *џејџин*, *караѝисѝ(а)*, *ниѝофил*, *ниѝофоб*, *самурајски*, *сојин*, *ѝајкунсѝво*, *џудаѝ*, *џудаѝки*, *џудисѝа*, *џудисѝички*, *џинѝоизам*, *џинѝоисѝ(а)*, *џинѝоисѝички*, *џоѝунаѝ*), уз додатне 3 (дате у оквиру леме, јер се од одреднице разликују само према ознаци за женски род: *караѝисѝикиња*, *џудаѝица*, *џудисѝикиња*). Код изведеница се поставља питање шта сматрати домаћим твореницама, а шта изведеним англицизмима (*џинѝоизам*, *џинѝоисѝ(а)*, *џинѝоисѝички*, *џоѝунаѝ* се могу наћи у енглеско-енглеским речницима, в. Регистар речи). Такође, питање је и како третирати речи усвојене преко других језика, а порекло имају у јапанском (као што су **ѝинко* и **соја*); оне су у Регистру речи обележене астериском. Стога ћемо дефиницију нипонизма дати у Уводу детаљније допунити у следећој тачки.

Позајмљенице се могу тематски груписати на следећи начин: а) појмови који означавају одећу, храну и намештај (31 од укупно 96³ речи); б) културолошки појмови (23); в) именице са значењем носиоца занимања или звања (17); г) појмови из спорта (10); д) географски и природњачки појмови (9); љ) појмови из поп-културе (6).

3. ДЕФИНИЦИЈА НИПОНИЗМА. У дефиницијама нипонизма се инсистира на пореклу речи и свести о њеном значењу и начинима употребе код говорника

² Категорија скривеног англицизма (Prčić 2004) или примери „синтагматско-контекстуалног превођења” (ФЕКЕТЕ и др. 2005: 205-206) нису укључени у грађу.

³ Шест изведених придева је изостављено из тематске класификације.

језика примаоца као критеријумима за њихову класификацију у дату категорију (ОТАКЕ PINE 2010: 18-19). Како се јапанске речи пишу идеограмима, нипонизми могу да буду фонемски, семантички, или чак графички, ако два језика у контакту деле идеографско писмо, као што је то био случај са јапанско-кинеским контактом (HAILING 2014: 5). Фонемски нипонизми подразумевају да се посуђују форма и значење, с тим да се форма прилагођава фонемском инвентару језика примаоца, а значење може претрпети промене. Етимолошки, јапанске речи могу представљати некадашње позајмљенице из кинеског, као *џинко* од нлат. *ginkgo*, преко јап. *ginkgo* наспрам кин. *yínxìng*. У српском језику постоји додатна потешкоћа, јер се многи нипонизми сматрају англицизмима, због енглеског као језика посредника. Успоставићемо основне критеријуме за дефинисање разлике између англицизама јапанског порекла и нипонизама: а) када су две речи претрпеле структурне (формалне) промене под утицајем језика посредника и измењене ушле у српски језик, те се веза са језиком извором више не осећа, такве речи не сматрамо нипонизмима без обзира на њихово јапанско порекло (**џинко*, **соја*); б) када две изведене речи имају заједничке суфиксе, који су у српском страног порекла (енг. *Shintoism/џинџиоизам*, енг. *judoist/џудист(а)*), али је напоредо са изведеницама у употреби мотивна реч јапанског порекла (*џинџио*, *џуго*), сматрамо да оваква реч има двојни статус – формално представља англицизам, али се доживљава као појам који је дошао из јапанске културе; в) сложенице, бленде и фрагментне скраћенице настале од јапанских, или јапанских и енглеских творбених елемената (*етоџи*⁴, *караоке*), са препознатљивом јапанском структуром од три или четири слога сматраћемо нипонизмима (ВРС *караоке* означава као позајмљеницу из јапанског), г) формално фрагментну скраћеницу *џокемон*⁵ (за термин в. Клајн 2002) значићемо као нипонизам узимајући језичко знање говорника као критеријум, иако је она творена искључиво енглеским елементима и спада у категорију псеудоанглицизама у јапанском; д) насупротив томе, речи *џискмен* и *вокмен*⁶ значићемо као англицизме, управо зато што ова два псеудоанглицизма творена у Јапану немају конотацију јапанског и представљају сложенице са два енглеска члана сачувана у потпуности (VASIĆ и др. 2001, означава их као англицизме и то, исправно, као „фабричке називе”); затим, љ) најкомплекснија група речи јапанског порекла за овакву класификацију су речи *микадо*, *но-драма*, *рикша*, *џајкун*, *џију-џицу*⁷ и *џоџунаџи*, које речници обележавају као речи дошле из енглеског (са јапанским пореклом), услед делом промењене форме или значења. Унос новог семантичког садржаја и разних видова промена значења у језику посреднику (LOVEDAY 1986: 27, SCHERLING 2012: 113-114, KIMURA 2004²: 10-58), као код *џајкун*,

⁴ Популарна етимологија да је јап. *етоџи* лексички калк наспрам енг. *emoticon* је погрешна. Сложеница је творена од јап. *e* ‘слика’ и *тоџи* ‘слово’.

⁵ *Покемон* и *караоке* спадају у категорију псеудоанглицизама у јапанском, тзв. „домаћих творевина” („native creations”, WINFORD 2003): *pockett monsutaa* (< енг. *pocket + monster*, ‘цепно чудовиште’) и јап. *kara* ‘празно’ и *оке*, скраћено од англицизма *ookesutōra* (< енг. *orchestra*, ‘оркестар’).

⁶ Нису укључени у корпус.

⁷ *џију-џицу* и *џу-џицу* као дублетни облици у српском условљени су енглеским, и одређеним историјским околностима.

од енг. *tycoon*, у значењу богатог и утицајног бизнисмена, наспрам јап. *taikun*, архаичне титуле за ословљавање شوгуна (NAKAMURA и др. 2004) утиче на то да се овакве речи сматрају англицизмима. Са друге стране, ако у разматрање укључимо језички осећај, „услед лексичких и семантичких асоцијација” (KLAJN 1971: 102), говорника српског, *микадо*, *џију--џицу* и *рикша* се никако не би могли сматрати англицизмима и изоставити из Регистра речи. При „културном позајмљивању”, као што је случај са јапанско-српским посредним контактом преко енглеског, унос новог језичког материјала „ће се ограничити на оне категорије које могу да обележе конкретне културне доприносе нације-даваоца [...]” (KLAJN 1971: 105). Напоследку, изнећемо непроблематичну групу нипонизама, е) *икебана*, *кимоно*, *самурај*, *сумо*, итд., чији статус нипонизма не може да се оспори услед (скоро) непромењене форме и семантичког садржаја, те очуваних културних асоцијација.

4. ЕНГЛЕСКИ ТРАНСЛИТЕРАТ КАО МОДЕЛ. Транскрипција подразумева бележење страних речи домаћим алфабетом у циљу доследног преноса изговора речи у зависности од реализације фонема у одређеном положају, док транслитерација преноси графију једног језика користећи графијски систем другог језика (SUBOTIĆ и др. 2012: 25). Што се графије тиче, два јапанска неидеографска писма се сматрају фоносилабичким проседеом. Као у многим другим језицима, и код преузимања нипонизама у српском, изговор се управља према графији.

Посебна пажња при разматрању адаптације модела посвећује се двојности контакта, јапанско-енглеског као првог, а затим енглеско-српског. У преносу јапанског извора преко енглеског транслитерата као модела у српски може доћи до одступања у фонолошком облику. Као што се из Регистра речи види, може постојати разлика између графичке форме нипонизма у енглеском и транслитерације саме јапанске речи, као код енг. *jiujitsu*, *jujitsu* наспрам јап. *jūjutsu*. Писани облик енглеског нипонизма не бележи јапанске дужине вокала, док латинична транслитерација јапанског модела то чини. Стога ћемо у раду, а и у Регистру речи, разликовати енглески облик речи, као нипонизам у енглеском преузет из речника (OED, CED и M-W) и латиничну транслитерацију изворне јапанске речи као две засебне категорије.

Фонолошки лик нипонизма у енглеском (в. наводе у косим заградама у Регистру речи) не утиче на форму и изговор нипонизма у српском, који је ближи јапанском оригиналу због сличног петовокалског система (*edamame*, енг. *edamame* /ˈɛdəˈmɑːmeɪ/, јап. *edamame*), с тим да ни српски, услед постојеће прескрипције, не бележи вокалске дужине (в. *Правопис*: 198, 200). Јапански језик има категорију вокалске дужине и удвојених сугласника по систему тзв. мора – њ, фонолошких јединица које могу бити мање од слога (КУВОЗОНО 1989), или, једноставније речено, једнаке тзв. кратком слогу, рачунајући удвојене сугласнике и назално *n* као кратак слог (ЈАМАСАКИ ВУКЕЛИЋ 2014: 215-217). Међутим, мора као вокалска дужина се у реплици губи (петоморачно *a-i-ki-do-o* се редукује у *aikugo*). Од консонаната, у финалном положају у јапанском може стајати једино назал *-n* и то правило о дистрибуцији фонема се поштује и у нипонизмима у енглеском.

Када су консонати у питању, енглески нипонизми прате Хепбернову транслитерацију и преносе удвојене сугласнике, геминацију, док се она у српском језику по правилу изоставља, енг. *seppuku* наспрам срп. *сејуку* (*Правопис*: 200).

У примерима као *џејџа*, реч је у јапанском састављена из две морфеме: *gei* ('вештина') и *sha* (у значењу *nomina agentis*), а овакве комбинације два или више идеограма спадају у сложенице у јапанском, тзв. кинеско-јапанске сложенице (KAGEYAMA 1982, 1993, 1999; TSUJIMURA 2007: 139). Међутим, као енглески транслитерат (*geisha*), који је модел за српски нипонизам, ова реч је проста. Сложеница *комбуха* одступа од енглеског изговора *kombucha* (/kɒm'bu:tʃə/) и јап. *konbu cha*.

Правопис прописује -j иза вокала на крају речи ради лакше деклинације и извођења: *бонсај* (енг. *bonsai*), *самурај* (енг. *samurai*), *џејџа* (енг. *geisha*); док *бонсаи* и *кои* (енг. *koi*, јап. *nishikigoi*) не поштују то правило.

При формирању основног облика транслитерацијом, у *Правопису* су као еквиваленти предложени *и* и *ч* уместо јап. изговору ближих *ђ* (*j*) и *ћ* (*ch*). Може се наићи на одступања која указују на приближавање изворном, јапанском моделу (*Канџи*, као наслов књиге). У корист напуштања модела енглеске транслитерације код /h/ и /h/, као и о неодговарајућим транскрипцијским правилима из *Правописа* када се енглески лик јапанске речи уводи у српски језик, говори и З. Прџат (2016). Долази и до грешака при преузимању речи путем руске транскрипције, које резултују медијалним /-j-/ уместо /-и-/ (МАРКОВИЋ 2018).

Транслитерација енглеског модела нипонизма у српском се одвија поприлично правилно по успостављеним приближним еквивалентима када се ради о разликама у фонемском инвентару, са одређеним ограничењима до којих долази услед прескрипција из *Правописа* (2015).

Број јапанских позајмљеница у енглеском се повећао са 60 у првом издању ОЕД на 400 у издању из 1989. године, што се објашњава већим интересовањем за јапанску културу због тадашњег економског раста Јапана (НАЈАКАВА 2003: 79), а то се одразило и на пораст броја нипонизма у српском.

5. Морфолошки аспект одомаћености јапанских позајмљеница. У овој тачки ћемо од поменуте Прџићеве Скале одомаћености англицизама (в. т. 1) на јапанске позајмљенице применити параметре који се односе на граматiku и творбу. Да би се унапред разграничила формална (обличка) адаптација и деривација (КЛАЈН 1971: 151), а у циљу постављања ригорознијег апарата анализе, у оквиру *џрамајичких* карактеристика разматраће се: деклинација, категорија рода и грађење множине; а у оквиру *џворбених*: грађење придева на -ин, -ов, грађење придева на -ски и творба изведеница. Користићемо следеће скраћенице: 'д' = деклинација и 'мн' = множина, 'п1' = придеви на -ин, -ов; 'п2' = придеви на -ски; 'и' = изведенице. Ознака '-' иза параметра обележава недостатак карактеристике, а астериск (*) испред параметра означава да прескрипција надјачава граматичко правило за дату категорију речи.

Корпус нипонизмама из Регистра речи ће бити подвргнут анализи у целисти, с тим да су код речничких примера граматичка обележја и припадајуће

изведенице већ обележени за дату одредницу, а код неречничких се такви облици морају пресупонирати, ако су могући. Речнички примери ће увек бити наведени прво, као потврђени. Ознаке из Увода ћемо користити са следећим значењем: ‘+’ за присуство обележја или поштовање правила; ‘±’ за недоследно присуство обележја у датој категорији, или недоследно поштовање правила; ‘-’ за одсуство обележја, или оглушавање о правило; опет ‘+’ ако одређено обележје није присутно ни код етимолошки српских речи исте категорије и ‘+’ ако постоји граматикализовано одступање од правила прописано за речи страног порекла.

5.1. ДЕКЛИНАЦИЈА. У овој тачки ће бити анализирани речнички и неречнички примери из корпуса, у складу са деклинацијом којој припадају, или финалним вокалом или консонантом у случају индеклинбилних речи.

5.1.1. ПРВА ДЕКЛИНАЦИЈА. По првој деклинацији (првој именичкој врсти) мењају се именице мушког рода са финалним консонантом, именице мушког и средњег рода на *-o* и *-e* и речи страног порекла на *-o*, *-y*, *-e* и *-u*, које могу задржати вокал као део основе.

5.1.1.1. НИПОНИЗМИ СА ФИНАЛНИМ КОНСОНАНТОМ. Нипонизми са финалним консонантом [-ø] уклапају се у наш деклинациони систем без уочених неправилности и, на основу модификоване Прћићеве систематизације, обележићемо их као „граматика: +, д”. Речнички пример: *бонсај-ø*, *зен-ø*, *каузен-ø*, *самурај-ø*, *сенсеј-ø*, *фуџион-ø* и *џудок-ø* (настао редукцијом финалног вокала у секундарној адаптацији од *џудока*), *џоџун-ø*; и неречнички примери: *џокемон-ø*, *рамен-ø*, *удон-ø*, *џамисен-ø* и *џурикен-ø*.

5.1.1.2. НИПОНИЗМИ СА ФИНАЛНИМ /o/ и /y/. За приказ деклинацијских облика именица јапанског порекла на *-o* и *-y*, узети су генитивни облици само ако су цитирани у речницима, а таквих је било укупно седам примера. Примери задржавања номинативног облика на *-o* кроз деклинацију су: *џудоа* (РМС) и *џинџоа* (2 примера од укупно 7, граматика: +, *д). *Аикида*, *буџида*, *кенда*, *кимона*, *сума* (5/7), *џуда* (ВРС), имају деклинацију именица мушког рода на *-o* у српском језику (граматика: +, д). Правило је да именице страног порекла са крајњим дугим вокалом, који потиче из наглашеног вокала у изворном облику (КЛАЈН 2005: 53), задржавају пуни номинативни облик кроз падеже. Осим код *кимоно*, у осталим примерима вокал *-o* је изворно дуг, [V:], али то енглески транслитерат као модел не бележи. Сличан смер адаптације показује финално /y/: *нинџуџуа* (1 пример од укупно 4 задржава пун номинативни облик кроз падеже, граматика: +, *д), док *нунчака*, *џију-џица*, *џукен-џуца* деклинирају финално *-y* (3/4) (граматика: +, д). Речнички примери су показали јачу тенденцију промене финалног /o/ и /y/, с тим да су *џудоа*, *џинџоа* и *нинџуџуа* примери задржавања финалног вокала. С обзиром на наведену граматичку прескрипцију за стране основе са *-o*, *-y*, све примере из ове категорије ћемо закључно категорисати као „граматика: +, д”). У дату категорију би спадали и: *коџо*, *микадо*, *мисо*; *бунраку*, *фуџу*, *хаику*, *судоку* и *џиџу*, али недостаје облик генитива у речницима за ове одреднице. Може се приметити да би очување вокала у основи у већини примера, нарочито двосложних, било прихватљиво са становишта очувања значења.

5.1.1.3. Нипонизми са финалним /e/. Код позајмљеница на -e, вокал је изворно кратак и задржава се као део основе. Речнички примери су: *камиказеа*, *караџеа* (2/2); а за неречничке примери се могу пресупонирати облици: *анимеа*, *сакеа*, *џиџакеа*, *караокеа*. С обзиром на то да се ради о страниој основи на -e (в. т. 5.1.1.2), обележићемо их као (граматика: +, д).

5.1.1.4. Нипонизми са финалним /и/. Кад је крајње /и/ у питању, јапанске позајмљенице лако прате правило о задржавању вокала и додавању хијатског -ј- између основе и падежних наставака: *сумоџорија*, *харакирија*, *кабукија*, *ориџамија*, *реикија*, *џинџекија*; и неречнички примери: *бонсаија*, *коија* итд. (граматика: +). *Етоји* је ортографски неприлагођен нипонизам.

Као што смо приказали, јапанско финално /e/ и /и/ увек остаје део основе при промени, док код -o и -у постоје примери оба смера адаптације. Постоје и мишљења да поједине од ових именица, као *џију-џицу*, толико одступају од деклинационог модела српског језика, да се „једва или никако не дају мењати по падежима” (Ђупић и др. 1996: 183).

5.1.2. Друга деклинација. По другој деклинацији (трећој именичкој врсти) мењају се већином именице женског, и у мањем броју мушког рода, са финалним /a/. Код позајмљеница из јапанског које припадају овој именичкој врсти, мушки род је једнако заступњен као и женски. За именице природног мушког рода на -a у српском важи правило да имају дублетни облик вокатива када означавању носиоца занимања или звања (*сугија/сугијо*) (Станолчић – Поповић 1992²: 81). Од примера јапанских позајмљеница из дате категорије, *камиказо* дозвољава дублетни облик (граматика: +, д), док се такав облик блокира код **?ниџо* и **?џудоко* (граматика: ±, *д).

5.1.3. Трећа деклинација. Примери нипонизама који би спадали у трећу деклинацију (именице женског рода са финалним сугласником) у грађи нису пронађени.

5.2. КАТЕГОРИЈА РОДА. Именичке позајмљенице са финалним консонантом (*џоџун*, *бонсај*) у српском су мушког рода. Када се вокал налази у финалном положају у позајмљеници, он се задржава као део основе, или постаје флексијски. Доминантни отворени слог у јапанском дозвољава дистрибуцију свих вокала у финалном положају (*a*, *и*, *у*, *e*, *o*). Именице *камиказа*, *ниџа* и *џудока*, мушког су рода и мењају се по првој деклинацији по моделу срп. *сугија* (граматика: +, д). Примери са финалним /a/ женског рода су: *џејџа*, *икебана*, *јакуза*, *кајџана*, *рикџа* и *соја*. Неречнички примери *акиџа*, *џејџа*, *комбуха*, *манџа* и *џунџа* нису укључени у класификацију, али такође могу указивати на једнаку присутност мушког рода, осим ако се пресупонира да се род одређује контаминацијом, односно аналогijом по значењу: *џајџа*, ж. → *џејџа*, ж. (в. ЂИРОВИЋ 1986: 132). Сви примери других финалних вокала: *џинџо* на -o; *аниме* на -e; *сумоџори* на -и, *џију-џицу* на -у; без изузетка су мушког рода. Ова морфолошка иновација с аспекта српског језика која се назива тенденција мушког рода установљења је и код англицизама који се завршавају на -o, -и и -у (ЂИРОВИЋ 1986), с тим да су финално /и/ и /у/ иновације и с аспекта дистрибуције фонема у основном облику (ЂИРОВИЋ 1986: 131). Именице страног порекла на -o, као што је *кимоно*, мушког су рода у јединици,

а средњег у множини – *кимона* (КЛАЈН 2005: 53). На одређивање рода позајмљенице може утицати и „повлашћен положај једног рода у језику-примаоцу”, а то је у многим језицима мушки род (КЛАЈН 1971: 132). Јапанске позајмљенице у српском прате тенденцију мушког рода (граматика: +).

Род може бити одређен и додавањем суфикса *-а* као формалне ознаке рода, као у примеру *камиказ-а*, на скраћену основу од *камиказе*. У именици *цудок*, скраћеној основи од *цудока*, јапанске позајмљенице показују нову карактеристику: финални вокал се брише а консонант задржава, чиме је реч потпуно прилагођена српској категорији рода. И *цудока* и *камиказе* губе финални вокал у секундарној адаптацији.

5.3. ГРАЂЕЊЕ МНОЖИНЕ. Јапански језик не поседује граматичку категорију рода, броја, ни падежа у правом смислу (TSUJIMURA 2007²: 114-125, 433).

5.3.1. ГРАЂЕЊЕ МНОЖИНЕ НИПОНИЗАМА КАТЕГОРИЈЕ *NOMINA AGENTIS*. При адаптацији, енглеском транслитерату као моделу се граматичке категорије додају према финалној фонему у складу са системом деклинационих наставака српског језика. Што се категорије броја тиче, таква адаптација се спроводи прилично правилно: *џоџун/џоџуни*, *икебана/икебане* (граматика: +, мн). Приметно је одступање код речи *камиказе* (јап. *katikaze*, енг. *kamikaze*), коју РСХ бележи са значењем једнине, а у новијем речнику, ВРС, наведен је и облик једнине *камиказа*, са множином *камиказе*. Измењени облик једнине представља секундарну промену и потпуну адаптацију.

5.3.2. ПРОБЛЕМАТИЧНИ ОБЛИЦИ МНОЖИНЕ. *Саке* и *мисо* као градивне именице, *нинџуџу* и *кендо* као називи спорта и *џинџио* и *зен* као културолошки термини представљају речи са могућом граматичком множином, али се користе у једнини осим ако се не указује на врсту дате материје, спорта или религије (граматика: +). Поменуто је немилозвучност облика множинне именица на *-у* (**џиџу-џиџуи*, **џукен-џуџуи*, **џиџаџуи*; *мн). За именице мушког рода на *-о/-е* (уп. *сџирико*), чак и као заједничке, у српском је карактеристично да немају облике множинне (Станојчић – Поповић 1992²: 75). Међутим, то правило не важи за речи страног порекла (уп. *аџељеи*): *коџио* (граматика: +, мн).

5.3.3. МНОЖИНА НИПОНИЗАМА СА ФИНАЛНИМ ПАЛАТАЛНИМ СУГЛАСНИКОМ. Именице са финалним палаталним сугласником, као што је сонант /j/ у *бонсај* и *самурај*, множину граде наставком *-еви* (уп. *лиџај-еви*) или, дисимилацијом, *-ови*. Међутим, овде су изузеци и дублетни облици бројни (уп. *лиџај-и*). Стога, облике множинне *бонсај-и* и *самурај-и* обележавамо као „граматика: +, мн”.

5.3.4. МНОЖИНА ЈЕДНОСЛОЖНИХ И ДВОСЛОЖНИХ НИПОНИЗАМА. Једносложне и двосложне именице попут *кои* имају продужену множину уметањем *-ов/-ев-* између основе и падежног наставка (уп. *мужеви*), али од овог правила има много изузетака и међу етимолошки српским речима и позајмљеницама (уп. *нерви*, КЛАЈН 2005: 52). Једносложна позајмљеница *кои* из грађе би имала следећи граматички оправдан облик множинне: основу **кој* према препоруци *Правойиса* о избегавању финалног вокала код јапанских позајмљеница, затим проширење *-ев* према правилима грађења множинне за једносложне именице (**кој-ев-*), и напослетку наставак за множину прве деклинације *-и* (**кој-ев-и*, наспрам *кејови*). Међутим, према критеријуму очувања препозна-

тљивости речи, такав облик се блокира. Према поменутом правилу о уметању *-j-* у деклинацији позајмљеница на *-и*, од *кои* би множина била *кои-ј-и* (према *жири-ј-и*), али би се тиме кршило правило о замени крајњег вокала *-и* палаталом *-ј* дато у *Правојису*. Са друге стране, реч би била граматички добро формирана и семантички прозирна.

5.4. ГЛАСОВНЕ АЛТЕРНАЦИЈЕ. Код фонолошких алтернација у српском језику постоје многи изузеци, а код новијих позајмљеница и њихових твореница постоји и додатни услов да једначење не треба да угрози препознатљивост речи. У старијем слоју позајмљеница једначење по звучности је присутно у неким случајевима (уп. *кембрички*, *фудбал*), али се не препоручује (уп. *колецки*, *Правојис*).

5.4.1. СИБИЛАРИЗАЦИЈА. *Џудока*, *џунџа* и *комбуха* су примери из грађе који би потенцијално могли да буду подвргнути сибиларизацији у дативу-локативу једнине, као именице на *-ка*, *-џа*, *-ха* (*Правојис*: 44-47). Једначење се углавном блокира када се основа завршава сугласничком групом, а садржи мали број слогова или је једносложна (уп. *маџи*) због превелике промене облика (Станочич – Поповић 1992²: 81). Неке старије позајмљенице имају сибиларизацију у дативу-локативу и у речима краћег облика (уп. *ејохи/ејоси*, *фрески/фресци*). Међутим, очување основног облика речи је пресудно код стране лексике: *џудока/џудоки* (уп. *новинарки*), а *џунџа/џунџи* (уп. *сфинџи*), *комбуха/комбухи* (граматика:+).

5.4.2. ЈЕДНАЧЕЊЕ ПО МЕСТУ ИЗГОВОРА. У примеру *комбуха* (енг. kombucha, јап. *конџи ча*) и *темпура* (енг. tempura, јап. *тенпура*) дошло је до једначења по месту изговора (*н*→*м* испред *б* и *џ*, ПИПЕР – КЛАЈН 2017²: 33), али та промена је настала због самог назалног карактера јапанске фонеме и ортографије језика посредника (граматика:+). Код новијих позајмљеница правило је да се прати изворна ортографија језика из кога се позајмљује, без једначења (уп. *инџи*, *Правојис*: 39, ПИПЕР – КЛАЈН 2017²: 32-33). Такав пример би био *сенџаи* (енг. senpai).

5.4.3. УМЕТАЊЕ /j/. Уметање /j/ између вокала (*обиџи*) се условно класификује као алтернација и односи се махом на речи страног порекла (ПЕТРОВИЋ – ГУДУРИЋ 2010: 457), а обрађена је у т. 5.1.1.4.

5.5. ГРАЂЕЊЕ ПРИДЕВА НА *-ин/-ов*. Посесивни придеви овог типа су готово неограничени у творби (ЋИРОВИЋ 1986: 147). У категорији *nomina agentis* суфикс *-ин* твори придеве од именица женског и мушког рода на *-а*: *тејџин*, *јакузин*, *џудокин*, *камиказин*; а *-ов/-ев* од именица са финалним консонантом: *џакунов*, *самурајев* (творба:+, п1). Придеви с овим суфиксима имају само неодређени вид. Палатализација у оквиру присвојних придева на *-ин* је изузетно ограничена и у етимолошки српским речима (КЛАЈН 2005, ПИПЕР – КЛАЈН 2017²: 34), тачније, по правилу изостаје: *-кин*, *-џин*, *-хин* (*Правојис*: 45), (творба:+).

5.5.1. НЕПРОМЕЊИВИ ОБЛИК У АТРИБУТСКОЈ СЛУЖБИ. Именице *караџе*, *кендо* и *џију-џицу* у атрибутој служби су у основном облику (творба:-), што се може илустровати паром синтагми *караџе клуб* – *боксерски клуб*, у којима је

именица у функцији детерминатива на првом месту у првом примеру (п2–), а релациони придев у другом. У ову групу речи спада и *кимоно* („у атрибутивној служби непромењив”, в. Регистар речи): *кимоно рукави* (творба:–).

5.5.2. РЕЛАЦИОНИ ПРИДЕВИ. Међу релационим придевима, најфреквентнији је суфикс *-ски*, са алофонима *-чки*, *-цки*, *-ки*. У грађи коришћених речника се наводи: *самурајски*, *јудацки*, *јудисџички* и *шинџоисџички*, а њима се прикључује *џајкунски* и *џоџунајски* (творба:+, п2). У грађи нису потврђени примери с асимилацијом сугласника (по моделу *клуџски*: **јакуски*, **камикаски*; п2–), нити речи изведене сложеним суфиксима *-ански*, *-ински*, *-овски*, *-евски*. Непостојање јапанских изведеница са алофонским суфиксима говори у прилог очувања препознатљивости стране основе, што је у складу са препоруком *Правописа* и тенденцијом афиксације алофонских суфикса на основе које су већ изведене домаћим суфиксима (*југ-аш-ки*, *шинџо-исџи-чки*). Сви у корпусу наведени придеви су изведени од именичких основа: *џеџин*, *самурајски*, *шинџоисџички*, *јудисџички*, *јудацки*. Примери позајмљивања изворно јапанских придева и, терминима традиционалне граматике, глаголских придева⁸ (JAMASAKI 2014: 210), нису пронађени. Наша грађа не потврђује суфиксацију *-ан* услед недостатка одговарајућих финалних консонаната.

5.5.3. КАТЕГОРИЈА ПРИДЕВА БЕЗ ПРОМЕНЕ. *Зен* је у српском непромењиви придев (граматика:–, творба:–): *Она је зен* ‘Она је смирена’. Анализа корпуса показује да јапанске именице у српском показују већу тенденцију да остварују атрибутивну функцију у основном облику, што је у складу и са већ постојећом тенденцијом код англицизама – употребом именице у функцији детерминатива.

5.6. ТВОРБА ИЗВЕДЕНИЦА. „Посебно јаку врсту асимилације представља грађење изведеница и сложеница помоћу домаћих елемената [...]” (KLAJN 1971: 132). Позајмљеница има предност у односу на неасимиловану туђицу у смислу већег творбеног потенцијала при творби изведеница (KLAJN 1967: 7). Суфикси *-аш* и *-исџи(а)*, који су најзаступљенији у грађи, спадају у суфиксе за занимања (*јудац*, *јудацџица*, *карајисџи(а)*, *карајисџиџиња*), док *-аш* може бити и суфикс са значењем припадности (уп. *секџаш*) (KLAJN 2005: 180). Суфикс *-аш* може имати и неутралну и негативну семантику (в. Ћупић и др. 1996: 144-145, пример *леџонар/леџиџаш*) – ако дата реч има негативну конотацију у основном значењу, суфикс поприма пејоративно значење. Велики број изведеница на *-аш* тумаче се као семантички маркиране, и јапанска позајмљеница *јудац* има такав призвук.

Многи примери из тематске категорије носиоца занимања имају деривациони потенцијал, односно ознаку „творба:+” при творби изведеница (*карајисџиџиња*, *јудацџица*). Уз *Нџон* стоје изведенице *нџофил* и *нџофоб*.

Примери псеудојапанских сложеница творених у српском, као што је то псеудоанглицизам *џолман* (енг. *goalkeeper*), нису пронађени. *Вокмен* и *дискмен* су псеудоанглицизми творени на јапанском тлу (в. т. 3). Полусложенице *но-драма* и *зен-будизам* имају Им+Им структуру.

⁸ Другачијом терминологијом – придевских именица, *keiyō meishi* („adjectival noun”, KAGEYAMA 1993: 24).

5.7. ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА. Класификовању присуства или одсуства одређене карактеристике се приступило са становишта понашања етимолошки домаће речи дате врсте или дате семантичке категорије. Од укупно 102 примера из корпуса, као почетна тачка анализе коришћене су 83 неизведене именице, док су 4 дублетна облика и преосталих 15 изведеница употребљени у сврху илустрације одређене карактеристике. Морфолошке карактеристике наведених позајмљеница приказане су у Табели 2 (за скраћенице и објашњења параметара в. т. 5).

Табела 2: Граматичко-творбени модели адаптације нипонизама на основу њихових морфолошких карактеристика

Граматичка обележја	Творбени наставци	Граматичко-творбени модел адаптације	Пример из корпуса
+	+	д, мн/ п1, п2, и	<i>мудисџи(а), мудаџи</i>
+	±	д, мн/ п1, п2-, и д, мн/ п1, п2-, и-	<i>караџисџи(а) џеџи</i>
+	-	д, мн/ *п1, п2-, и-	<i>бонсаи</i>
±	-	д, мн-/ п1-, п2-, и- д, *мн/ п1-, п2-, и-	<i>џиџаке џију-џицу</i>
-	-	д-, мн-/ п1-, п2-, и-	<i>етоџи</i>

Резултате из Табеле 2 треба узети са задршком. Као што и Клајн (КЛАЈН 1971) за своју анализу адаптације англицизама у италијанском, у којој разликује делимично и потпуно одомаћене позајмљенице, каже, резултати класификације се морају узети са резервом, јер је оваква подела „врло тешко остварива у пракси” (КЛАЈН 1971: 99). Категоризација речи из корпуса на основу горе наведених параметара се показала као методолошки делимично проблематична. Један од разлога је ограниченост речничког материјала, док су за неречничке примере узети енглески транслитерати као пресупониране вредности. Други разлог је чињеница да недостатак карактеристике не мора да дефинише степен асимилираности, јер и многе етимолошки домаће речи немају сваки аспект творбе. Тако је скраћеница ‘мн’ као ознака множине обележена астериском (*‘мн’, код *џију-џицу*). Напошетку, прескрипција за речи страног порекла утиче на то да се недостатак карактеристике (±/-) сматра правилним, што је у т. 5 при разматрању морфолошких карактеристика доследно обележавано закључном ознаком ‘+’.

Табела 2 је покушај да се – више начелно него категорички прикаже како асимилираност сразмерно опада према параметрима (+/±, +/-, ±/-) ако се творбени потенцијал смањује – нипонизам не твори изведенице, не твори присвојне придеве, затим ни релационе, да би још мање асимилирани облици имали потешкоће са грађењем множине, и на крају се налазе неасимилирани нипонизми, који су дискутабилне деклинабилности у изворној графици (-/-). Вративши се Прћићевој систематизацији, потпуно одомаћени нипонизми би биле именице попут *мудаџи* и *мудисџи*, које су морфолошки еквивалентне етимолошки домаћим речима. У делимично одомаћене речи би спадали *аниме* и *манџа*, јер се срећу и у деклинабилном и у индеклинабилном

облику: *Vigeo sam* у аниме, *Vigeo sam* у анимеу; *Чиїам манїа*, *Чиїам манїу* (граматика: ±). Морфолошки неодомаћени нипонизам је поменути именица *етоји* (граматика: -), јер поред неустаљене деклинације, множине и творбе, ова реч има неустаљен изговор и графију (овде приказано са задржаном енглеском графијом). Као закључак, може се рећи да већина нипонизама у погледу морфолошких карактеристика одговара категорији делимично одомаћеног англицизма из Прћићеве систематизације, који карактеришу неустаљена множина, или неустаљена деклинација и творба (Prčić 2004: 126).

6. СПЕЦИФИЧНОСТИ НИПОНИЗАМА. На основу анализе корпуса, морфолошке особености јапанских позајмљеница изложићемо у виду табеле.

Табела 3: Карактеристике нипонизама према категоријама рода, броја, падежа, гласовних алтернација и врсте речи

Грамматичке категорије	Карактеристике нипонизама
рода	<ul style="list-style-type: none"> ▪ бројчана доминантност именица на финални вокал које су мушког рода (т. 5.1.2; 5.2) ▪ секундарна адаптација у категорији рода у смислу редуковања финалног вокала (> финални консонант, т. 5.1.1; 5.2) или редуковања <i>-e</i> и афиксације <i>-a</i> (т. 5.2) ▪ једнака заступљеност мушког и женског рода код именица на <i>-a</i> (т. 5.1.2; 5.2) ▪ непостојање именица женског рода са финалним сугласником (т. 5.1.3) ▪ тенденција мушког рода (т. 5.2)
броја	<ul style="list-style-type: none"> ▪ секундарна адаптација у категорији броја у циљу уклапања позајмљенице у систем домаћих наставака (т. 5.3.1) ▪ усклађеност са изузетком од правила о могућности грађења множине код именица мушког рода на <i>-o</i> и <i>-e</i> страног порекла (т. 5.3.2) ▪ именице са финалним палаталним сугласником граде множину искључиво на <i>-и</i>, не на <i>-еви</i> (т. 5.3.3; 5.3.4) ▪ једносложне и двосложне именице граде множину без уметања <i>-ов/-ев-</i> (т. 5.3.4)
падежа	<ul style="list-style-type: none"> ▪ одступање од падежног система и могућност задржавања финалног номинативног вокала кроз промену (<i>-o</i>, <i>-e</i>, <i>-y</i>) (т. 5.1.1) ▪ тенденција деклинације <i>-o</i> и <i>-y</i> у речничким примерима – одомаћеним нипонизмима (т. 5.1.1.2) ▪ финално /e/ је у деклинацији увек део основе (т. 5.1.1.3) ▪ финално /y/ у деклинацији је рестриктивније него код англицизама (т. 5.1.1.4) ▪ проблематично извођење дублетног облика вокатива код двосложних и делом тросложних именица природног мушког рода на <i>-a</i> у значењу носиоца занимања или звања (т. 5.1.2)
гласовних алтернација	<ul style="list-style-type: none"> ▪ поштовање прескрипције о очувању лика основе код речи страног порекла (т. 5.4; 5.4.2; 5.5) ▪ потпуно одсуство сибиларизације (т. 5.4.1) ▪ одсуство изведеница с алофонским облицима суфикса <i>-ски</i> (т. 5.5.2)
врсте речи	<ul style="list-style-type: none"> ▪ именице с атрибутом функцијом у основном облику (т. 5.5.1) ▪ категорија непромењивог придева (т. 5.5.3)

Дакле, карактеристике нипонизама су: тенденција мушког рода, поштовање граматичке прескрипције за именице мушког рода на *-o* и *-e* страног

порекла, формално очување лика основе у афиксацији и недостатак гласовних алтернација на споју основе и наставка, заступљеност именица с атрибутом функцијом у основном облику; и постојање категорије непромењивог придева.

7. **ЗАКЉУЧАК.** Адаптација енглеског транслитерата као модела нипонизма у српском језику показала је доследно преношење разлика у фонемском инвентару према правописној прескрипцији, и она прати граматичка правила утврђена за основе страног порекла. Основна улога нипонизма у српском јесте попуњавање празнина у речнику, а како се ради о културном позајмљивању, позајмљенице спадају у категорију интернационализма и инерцијских синонима нема. Финални вокал код нипонизма представља значајну разлику у односу на англицизме, код којих доминирају позајмљенице са финалним консонантом. Енглеске речи по правилу немају финално /e/, док код јапанских позајмљеница на крају може стајати било који од вокала. Анализа нипонизма је показала да финално /e/ и /и/ увек остају део основе при деклинацији, док за -o и -y постоје примери оба смера адаптације. Један од чинилаца који говори у прилог статуса мање одомаћености нипонизма је неустаљеност облика граматичке множине, услед великог броја позајмљеница са финалним вокалима /o/, /e/ и /y/, које су мушког рода. Најупечатљивија разлика између нипонизма и етимолошки домаће речи или потпуно одомаћеног англицизма јесте недостатак деривационог потенцијала позајмљенице из јапанског. Нипонизми потврђују тенденцију афиксације алофонских суфикса на основе изведене домаћим суфиксима. Најзаступљенији у грађи су суфикси -*ац* и -*исѝ*(*а*).

Супстантив је доминанта категорија – јапанске именице се, преко енглеског транслитерата, у српском усвајају као именице и добијају флексију. Адаптације у смислу промене врсте речи при формирању реплике нема. Категорија непромењивог придева и тенденција мушког рода код именица су модели адаптације англицизма које јапанске позајмљенице прате, а у неким случајевима може се пресупонирати и одређивање рода контаминацијом. Уз то, нипонизми могу показивати и правац адаптације у смислу редукције финалног вокала до финалног консонанта у категорији рода.

ПРИЛОГ: РЕГИСТАР РЕЧИ

Грађу чине речи јапанског порекла. Као критеријум за утврђивање тога да ли се овакве речи сматрају англицизмима или нипонизмима у српском језику, узет је приказ језика извора из речника, дат у загради. Ознака извора из речника дата је само у случајевима у којима је изворни језик различит од јапанског, или у којима је унос речи обележен као двостепен и укључује енглески и јапански, ређе јапански и кинески језик. Ако се наводи јапански језик као извор, то није посебно обележавано. Два примера другачијег језика посредника су обележена астериском испред леме. Приказ јапанске речи као извора је дат Хепберновом транслитерацијом (Hepburn romanization). Ознака извора је дата у виду скраћенице иза граматичких обележја која су у речнику наведена, уколико је пример преузет из речника. За неречничке примере нипонизама у српском, наведена је енглеска графика и фонолошки лик речи према енглеско-енглеском речнику (уколико речник садржи дату реч).

Графика енглеске речи дата је у угластим заградама према наводу из OED заједно са њеним фонолошким ликом у косој загради, напореда са транслитерацијом дате речи у јапанском као језику извору. Ако OED не бележи дату реч, фонолошки лик енглеске речи је преузет из CED или M-W, што је у одредници посебно обележено. Графију изворне јапанске речи треба читати према упутствима из *Правоиуса* (2015: 198-200). Како се пресупонира да нипонизми у српски долазе у већини случајева преко енглеске писане речи, јапански извор и енглески модел служе за илустрацију сличности и разлика између датих одредница у два језика. Ради наглашавања извора графиком, наспрам лика нипонизма у енглеском наведеног латиницом, јапански извор дат је курзивом.

Објашњења значења су наша, а ако је пример речнички, опсег значења је дат према датом речнику, скраћено или допуњено, а не верbatim. Изведенице су навођене засебно, а дублетни облици у оквиру исте леме.

aikido (-a, м., ВРС) [енг. aikido /'ki:ˌdɔʊ/, јап. aikidō] 'јапански борилачки спорт налик џудоу, који укључује самоодбрану бацањем противника или манипулацијом његових зглобова'

акитиа [енг. Akita /ə'ki:tə/, јап. akita] 'врста крупног пса пореклом из северног Јапана'

аниме [енг. anime /'animeɪ, 'animə/, јап. anime] 'цртани филмови јапанског порекла, који могу припадати различитим стиловима, са заједничком карактеристиком осликавања ликова чије се емоције приказују крупним очима и стилем анимације са фокусом на ситуације, налик филмском режирању'

бонсаи (-ја, м., мн. -и, ВРС, ЛСР; *бонсај*, -а, ВРС) [енг. bonsai /'bɒnsaɪ/, јап. bonsai] 'патуљасто дрво узгојено посебном методом да би задржало изглед потпуно формираног стабла; назив те методе'

бунраку (-уа, м., ВРС, јап. од кин.) [енг. bunraku /bɒn'ra:ku:/, јап. bunraku(-za) (CED)] 'јапан-

ско позориште лутака, које на сцени покрећу глумци уз пратњу музике и традиционалног певања'

буџиго (-а, м., ВРС) [енг. bushido /'bu:ʃidəʊ, bʊ'ʃi:dəʊ/, јап. bushidō] 'самурајски кодекс части и морала'

ваби-саби 'естетски принцип који истиче једноставност као тежњу, супротстављену комплексношћу, потекао из зен-будизма'

васаби [енг. wasabi /wə'sɑ:bi/, јап. wasabi] 'јапански хрен'

гејџа (ж., РСХ, РМС) [енг. geisha /'geɪʃə/, јап. geisha] 'јапанска традиционална професија забављачице, за коју су изабране девојчице пролазиле обуку која је укључивала плес, свирање музичког инструмента, певање и овладавање социјалним вештинама'

гејџин (-а, -о, РСХ)

гејиа [енг. geta /'getə, 'geta/, јап. geta (CED)] 'јапанске традиционалне папуче са дрвеном осномом'

**гинко* (-а, м., мн. *гинки*, ген. мн. *гинка*, нлат. према јап., ВРС; кин., ЛСР), [нлт. *ginkgo* /'gɪŋkəʊ/, 'gɪŋkəʊ/, јап. *ginkyō*] 'дрво са лепезастим листовима и зеленим плодом'

едамаме [енг. *edamame* /'ɛdə'ma:meɪ/, јап. *edamame*] 'јапанско предјело које чини посолјена зелена соја кувана у љусци'

етоји [енг. *etoji* /i'təʊdʒi/, јап. *etoji*] 'мини-јатурне сличице, пиктограми и логограми, који се користе у електронском дописивању'

еноки [енг. *enoki* /i'nəʊki/, јап. *enokitake*] 'врста печурака са белом дугачком стабљиком, које расту у бусеновима, популарних у јапанској кухињи'

зен (-а, м., *зен-будизам*, ВРС) [енг. *Zen* /zen/, јап. *zen*] 'грана будизма у којој се тежи просветљењу кроз медитацију, кроз повезивање са примарним стањем ума, без утицаја интелекта'

икебана (-е, ж., ВРС) [енг. *ikebana* /i'ki'bɑ:nə/, јап. *ikebana*] 'цветни аранжман; техника распоређивања цвећа, стабљика и гранича према утврђеним естетским правилима'

јакиџори [енг. *yakitori* /,jɑki'tɔ:ri/, јап. *yakitori*] 'ражнићи од пилетине'

јакуза (-е, ж., ВРС) [енг. *yakuza* /jə'ku:zə/, јап. *yakuza*] 'јапанска мафија; припадник јап. мафије'

јуката [енг. *yukata* /jʊ'kɑ:tɑ/, јап. *yukata*] 'јапански летњи једноставни кимоно, углавном памучни, без поставе'

кабуки (-ија, м., ВРС, ЛСР) [енг. *kabuki* /kə'bu:ki/, јап. *kabuki*] 'традиционално јапанско позориште, са упечатљивом шминком, музиком и игром, у којем све улоге тумаче мушкарци'

каизен [енг. *kaizen* /kɑi'zen/, јап. *kaizen*] 'јапанско начело у пословању које подразумева стални напредак и побољшање'

камиказе (м., облик једине *камиказе*, РСХ; *камиказе*, -еа, м., и *камиказа*, -е, м., мн. *камиказе*, ВРС) [енг. *katikaze* /kɑtɪ'kɑ:zi/, јап. *katikaze*] 'јапански пилот самоубица; фиг. онај који се излаже опасности без потребе'

караоке (-еа, м., ВРС), [енг. *karaoke* /kɑrɪ'əʊki/, јап. *karaoke*] 'певање уз популарну музику помоћу текста на екрану'

караџе (-еа, м., ВРС, јап.), [енг. *karate* /kə'rɑ:ti/, јап. *karate*] 'јапанска борилачка вештина, у којој се користе ударци и блокови песницама и ногама'

караџисџи(а) (ж. *караџисџи*киња) 'особа која се бави каратеом'

каџана [енг. *katana* /kɑ'tɑ:nə/, јап. *katana*] 'јапански традиционални дуги мач са једном оштрицом, који су носили самураји'

кендо (-а, м., ВРС) [енг. *kendo* /'kɛndəʊ/, јап. *kendo*] 'традиционална јапанска борилачка

вештина у којој је раније употребљивани мач заменио бамбусов штап'

кимоно (м., РСХ; -она, ВРС; у атриб. служби непромењив, РМС), [енг. *kimono* /kɪ'məʊnəʊ/, јап. *kimono*] 'јапанска традиционална дугачка хаљина попут огртача са широким рукавима, која се везује широким украсним појасом; модерни одевни предмет налик овоме'

кои [енг. *koī* /kɔɪ/, јап. *koī, nishikigoi*] 'шаран јарких боја који се узгаја у језерцима и парковима у декоративне сврхе'

комбуха [енг. *kombucha* /kɒm'bu:tʃə/, јап. *konbucha*] 'напитак који се прави од црног или зеленог чаја и одређене културе гљивица'

коџо (-оа, м., ВРС), [енг. *koto* /'kəʊtəʊ/, јап. *koto*] 'јапански музички инструмент налик цитри, дуг 1,5 метара и са 13 жица'

манџа [енг. *manga* /'mɑŋgə/, јап. *manga*] 'јапански стрипови препознатљивог стила, намењени одраслима и деци'

микадо (-а, м., ВРС, енгл. од јап.) [енг. *mikado* /mɪ'kɑ:dəʊ/, јап. *mikado*] 'титула јапанског цара; историјски назив за јап. владаре; друштвена игра'

микимџо (-а, м., ВРС) 'вештачки произведен бисер који је добио назив по архипелагу у Јапану'

мисо [енг. *miso* /'mi:səʊ/, јап. *miso*] 'густа паста направљена од ферментисане соје, која се нарочито користи за супе'

нинџа (-е, м., ген. мн. *нинџи*, ВРС) [енг. *ninja* /'nɪndʒə/, јап. *ninja*] 'члан групе маскираних бораца, шпијуна, у феудалном Јапану'

нинџуцу (-уа, м., ВРС) [енг. *ninjutsu* /nɪn'dʒʌtsu:/, јап. *ninjutsu*] 'борилачка вештина коју су практиковале нинџе'

Нипон (-а, м., ВРС) [енг. *Nippon* /'nɪpɒn/, јап. *nippon* (CED)] 'други назив за Јапан'

ниџофил (-ила, ВРС) 'љубитељ јапанске културе'

ниџофоб (-а, м., ВРС) 'онај који мрзи све јапанско'

но-драма (-е, ж., ВРС, енгл. од јап.) [енг. *Noh* /nəʊ/, јап. *nō*] 'традиционално јапанско позориште са монотоним хорским певањем, једна од најстаријих позоришних форми на свету'

нунчаку (-а, м., ВРС, јап.) [енг. *nunchaku* /nʌn'tʃɑ:ku:/, *nunchuk*; јап. *nunchaku*] 'оружје које се састоји од две дрвене палице повезане металним ланцем'

оби (*обија*, м., мн. *обиџи*, ген. мн. *обија*, јап., ВРС) [енг. *obi* /'əʊbi/, јап. *obi*] 'широки појас који се носи преко кимона или јукате и декоративно веже на леђима'

оригами (-ија, м., ВРС) [енг. *origami* /ɔrɪ'gɑ:mi/, јап. *origami*] 'јапанска вештина савијања

- папира у облику животиња и других фигура у декоративне сврхе’
- оџаку* [енг. *otaku* /əʊ'ta:ku:/, јап. *otaku*] ‘асоцијална млада особа опседнута видеоигрицама и културом манга-стрипова’
- џокемон* ‘назив видеоигрице; колективно име за ликове у тој игрици’
- рамен* [енг. *ramen* /'ra:mən/, јап. *ramen*] ‘јело направљено од дугачких резанца, сервираних у супи са поврћем и месом’
- реики* [енг. *reiki* /'reiki/, јап. *reiki*] ‘лечење енергијом, врста јапанске алтернативне медицине’
- рикса* (-е, ж., енг. *rickshaw*, јап. *jinrikisha*, ВРС, енг. *ricksha*, ЛРС) [енг. *rickshaw* /'rɪkʃə:/, јап. *jinrikisha*] ‘лака двоколица која вуче човек који трчи, користе се као превозно средство у неким деловима Азији’
- саке* (-еа, м., ВРС, ЛРС) [енг. *sake* /'sa:ki, 'sake/, јап. *sake*] ‘традиционално јапанско алкохолно пиће добијено врењем пиринча, пиринчано вино’
- самурај* (-аја, м., РСХ, ВРС) [енг. *samurai* /'sɑm(j)ʊrɑi/, јап. *samurai*] ‘члан моћне јапанске војничке касте у феудалном Јапану, јапански аристократа’
- самурајски* (-а, -о, ВРС) ‘који се односи на самураје’
- сашими* [енг. *sashimi* /'sɑʃɪmi/, јап. *sashimi*] ‘елегантно исечени комадићи рибе који се једу сирови у комбинацији са соја-сосом и васабијем’
- сениџи* ‘старији, искуснији и на вишем положају; хијерерхијска одредница која се користи у школском систему’
- сенсеј* (-а, м., ВРС) [енг. *sensei* /sen'seɪ/, јап. *sen-sei*] ‘учитељ, инструктор, у јапанским борилачким вештинама’
- сејџуку* (-а, м., ВРС) [енг. *seppuku* /se'pu:ku:/, јап. *seppuku*] ‘ритуално самоубиство самураја мачем, харакири’
- соба* [енг. *soba* /'səʊbə/, јап. *soba*] ‘јапански резанци направљени од хељдиног брашна’
- **соја* (-е, ж., јап. *shōyu*, ВРС; нл. *soja*, ЛРС) ‘биљка из породице пасуља која се узгаја за исхрану људи и животиња због високог садржаја протеина’
- **сојин* (-а, -о, ВРС, *сојино брашно*) ‘који је направљен од соје’
- судоку* (-уа, м., ВРС) [енг. *sudoku* /su:'dɔʊku:, su:'dɔʊku:/, јап. *sūdoku*] ‘слагалица у виду матрице, у коју се бројеви 1-9 уносе у девет поља, која су додатно подељена у девет поља, тако да се бројеви у истом реду и квадрату не смеју поновити’
- сукијаки* [енг. *sukiyaki* /,sʊki'jaki, sʊki'ja:ki/, јап. *sukiyaki*] ‘јело у коме се комади танко исечене говедине пеку на јакој ватри са поврћем и сосом’
- сумо* (-а, м., ВРС) [енг. *sumo* /'su:məʊ/, јап. *sumō*] ‘јапански традиционални спорт, налик рвању, у коме такмичари припадају тешкој и супертешкој категорији, а циљ им је да противника избаце из обележеног круга, врсте ринга’
- сумоџори* (-ија, м., ВРС) ‘сумо-рвач’
- сурими* [енг. *surimi* /su'ri:mi/, јап. *surimi*] ‘јефтино рибље месо самлевено у виду пасте, које се користи у исхрани као имитација меса крабе и јастога’
- суши* (-ија, м., ВРС) [енг. *sushi* /'su:ʃi, 'soʃi/ јап. *sushi*] ‘традиционално јапанско јело, које се састоји од комада сирове рибе сервираном на пиринчу или увијеном у омот од морских алги’
- тајџун* (-уна, м., преко енг. *tycoon*, ВРС) [енг. *tycoon* /tʃi'ku:n/, јап. *taikun*] ‘веома утицајан бизнисмен’
- тајџунсџиво* ‘статус пословног магната’
- такојаки* [енг. *takoyaki* /takəʊ'jaki/, јап. *takoyaki*] ‘јапанско јело у виду пржених куглица направљених од смесе за тесто, са комадићем хоботнице у средини’
- татами* (-ија, м. ВРС) [енг. *tatami* /tə'tɑ:mi/, јап. *tatami*] ‘назив за струњачу на којој се одвијају јапански борилачки спортови’
- темпура* [енг. *tempura* /'tempɔrə/, јап. *tempura*] ‘јапанско јело од рибе, шкампа или поврћа умоченог у ретко тесто и пржено у уљу на високој ватри’
- терпанајаки* [енг. *terpanyaki* /təpən'jaki/, јап. *terpanyaki*] ‘јапанско јело од меса или рибе која се пржи на металној плочи на средини стола’
- теријаки* [енг. *teriyaki* /təri'ja:ki/, јап. *teriyaki*] ‘јело у коме се риба или месо маринирају смесом са соја сосом и потом прже; назив такве маринаде’
- тофу* (-уа, м., ВРС) [енг. *tofu* /'təʊfu:/, јап. *tofu*] ‘јело беле боје, налик сиру, направљено од згрушаног сојиног млека’
- удон* [енг. *udon* /'u:dn/, јап. *udon*] ‘дугачки, широки резанци направљени од пшеничног брашна’
- фугу* [енг. *fugu* /'fu:gu:/, јап. *fugu*] ‘врста отровне рибе која се једе као деликатес у Јапану’
- футон* (-она, м., ВРС, енг. од јап.) [енг. *futon* /'fu:tɒn/, јап. *futon*] ‘танки јапански душек који се користи за спавање, а уклања се са пода током дана’
- хаику* (-уа, м., ВРС) [енг. *haiku* /'haɪku:/, јап. *haiku*] ‘кратка поетска форма од 17 слогова у три стиха, у којој је број слогова увек 5 у првом, 7 у другом и 5 у трећем стиху’

харакири (-ија, м., РМС, ВРС) [енг. hara-kiri / 'hara'kiri/, јап. *harakiri*] 'ритуално самоубиство мачем код самураја, сепуку'
цунами (-ија, м., РСХ, ВРС) [енг. tsunami / tsu:'na:mi/, јап. *tsunami*] 'веома висок морски талас настао услед земљотреса'
џију-џицу (*џију-џица*; *џу-џицу*; *џу-џица*, м., непр. *џију-џицу*, ВРС, енг. jujitsu, jujutsu, jiujitsu од јап.) [енг. ju-jitsu /dʒu:'dʒitsu:/, јап. *jūjutsu*; енг. jiū-jitsu, jujutsu] 'јапанска борилачка вештина, претеча џудоа'
џудаџи (-аџа, м., РМС, носи ознаку „фам.” у ВРС; ж. *џудаџица*, РМС) в. *џудист(а)*
џудаџици (-а, -о, РМС) в. *џудистички*
џудист(а) (-е, мн. -стии, ж. *џудисткиња*, -е, РМС, ВРС) 'особа која тренира џудо'
џудистички (-а, -о, РМС) 'који се односи на џудо'
џудо (-а, ВРС; -оа, мн. џ, РМС) [енг. judo / 'dʒu:dəʊ/, јап. *jūdō*] 'борилачка вештина одбране без оружја, са коренима у џију-џицу'
џудоџи (-ија, м., ВРС) 'одећа која се користи у џуду, а укључује кошуљу на преклапање, панталоне и појас'
џудока (м., РМС, ВРС; -е, *џудок*, -а, м., ВРС) [енг. judoka / 'dʒu:dəʊkə/, јап. *jūdōka*] = *џудиста*
џукен-џицу (-а, м., ВРС) 'јапанска борилачка вештина која се заснива на употреби бајонета'
џамисен [енг. samisen / 'sami:sen/, shamisen; јап. *shamisen*] 'музички инструмент од три жице са четвртастом резонантном кутијом, налик лаути, на коме се свира уз помоћ велике трзалице'
џиџу [енг. shiatsu /ʃi'atsu:/, јап. *shiatsu*] 'масажа при којој се рукама притискају одређене тачке на телу у медицинске сврхе'

џиба (*џиба ину*) [енг. Shiba Inu /'shē-bā-'ē-nū/ (M-W), јап. *shiba inu*] 'врста пса са светло смеђом длаком, белим грудима и стомаком, коју карактерише нарочит положај репа'
џингеки (-ија, м., ВРС) [енг. Shingeki, јап. *shingeki*] 'јапанско позориште настало реформом кабукија, увођењем социјалних тема и враћањем жена на позорницу'
џинџо (-оа, м., ВРС) [енг. Shinto /'ʃɪntəʊ/, јап. *shintō*] = *џинџоизам*
џинџоизам (-а, м. ВРС) [енг. Shintoism (CED)] 'јапанска древна религија која се заснива на вери да богови настањују природу и да цар води порекло од главног божанства'
џинџоист(а) (-е, м.) [енг. Shintoist (CED)] 'припадник шинтоизма'
џинџоистички (-а, -о, ВРС) [енг. Shintoistic (CED)] 'који се односи на шинтоизам или шинтоисте'
џиџиџе [енг. shiitake /ʃi'ta:keɪ,ʃi'ta:keɪ/, *shitake*; јап. *shiitake*] 'врста печурке која расте на нарочитом дрвету као подлози'
џоџи (-ија, м., ВРС) [енг. shogi /'ʃəʊgi:/, јап. *shōgi* (CED)] 'јапански шах'
џоџун (-уна, м., мн. *џоџуни*, ВРС, јап. од кин.) [енг. shogun /'ʃəʊɡʊn/, јап. *shōgun*] 'врховни војсковођа под командом цара, наследна титула у феудалном Јапану'
џоџунаџи (-а, м., ВРС) [енг. shogunate] 'диктаторска владавина шогуна у Јапану'
џуџи 'јапанска еротска уметност'
џурикен [енг. shuriken /'ʃʊərɪken/, јап. *shuriken*] 'оружје од метала, попут звездица са оштрим крацима, које се баца на противника'

ИЗВОРИ

- ВРС: Клајн, Иван, Милан Шипка. *Велики речник сџираних речи и израза* – друго доштампано издање. Нови Сад: Прометеј, 2010.
 ЛСР: Вујаклија, Милан. *Лексикон сџираних речи и израза* – Нови Вујаклија. Београд: Просвета, 2011.
 РМС: Вујанић, Милица и др. *Речник срџскоја језика* – измењено и поправљено издање. Нови Сад: Матица српска, 2011.
 РСХ: Стевановић, Михајло и др. *Речник срџскохрвајскоја књижевној језика*, књига прва (А-Е); књига друга (Ж-К). Нови Сад, Загреб: Матица српска – Матица хрватска, 1967. *Речник срџскохрвајскоја књижевној језика*, књига пета (П-С); књига шеста (С-Ш). Нови Сад: Матица српска, 1973; 1976.

*

"Category: English terms borrowed from Japanese." Wiktionary.org, Wikimedia Foundation, Inc. <https://en.wiktionary.org/wiki/Category:English_terms_borrowed_from_Japanese> 08.02.2020.

- CED: *Collins Online Unabridged English Dictionary*, Collins, 2021. <<https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/>> 14.08.2021.
- “Emoji”. *Oxford University Press*. Lexico.com, 2021. <<https://www.lexico.com/definition/emoji/>> 15.10.2021.
- “List of English Words of Japanese Origin”. Wikipedia, Wikimedia Foundation, Inc. <https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_English_words_of_Japanese_origin> 14.10.2021.
- M-W: *Merriam-Webster's Unabridged Dictionary*. Merriam Webster Incorporated, 2021. <<https://www.merriam-webster.com/>> 12.10.2021.
- OED: *Oxford English Dictionary*, Oxford University Press, 2021. <<https://www.public.oed.com/>> 11.08.2021.
- „Tajkunstvo.” *Onlinerecnik.com*. <<https://onlinerecnik.com/leksikon/srpski/tajkunstvo/>> 23.08.2019.
- “Tycoon”. *Online Etymology Dictionary*, Etymonline. <https://www.etymonline.com/word/tycoon#etymonline_v_18885> 10.07.2019.

ЦИТИРАНА ЛИТЕРАТУРА

- ЈАМАСАКИ ВУКЕЛИЋ, Хироши. *Јапанско-српски, српско-јапански речник са крајњом грамањиком јапанској језика*. Треће, допуњено издање. Београд: Завод за уџбенике, 2014³.
- КЛАЈН, Иван. *Творба речи у савременом српском језику. Први део: слањање и префиксација (Прилози грамањици српској језика I)*. Београд – Нови Сад: Завод за уџбенике и наставна средства, Матица српска, Институт за српски језик САНУ, 2002.
- КЛАЈН, Иван. *Речник језичких неџоумица*. Шесто, допуњено и измењено издање. Београд: Српска школска књига, 2004⁶.
- МАРКОВИЋ, Љиљана Р. Транскрипција и адаптација имена из јапанског у српски и руски језик. Љиљана Бајић (ур.). *Српска славистиџка* (колективна монографија). *Радови српске делегације на XVI међународном конгресу славистиџа*. Том I: *Језик*. Београд, 2018, 189–212.
- Правопис*: Митар Пешиџан, Јован Јерковић, Мато Пижуриџа. *Правопис српскоја језика* (треће издање). Редакција измењеног и допуњеног издања: Мато Пижуриџа (главни редактор), Милорад Дешић, Бранислав Остојић, Живојин Станојчић. Нови Сад: Матица српска, 2015.
- ПЕТРОВИЋ, Драгољуб, Снежана Гудурић. *Фонолоџија српскоја језика*. Београд: Институт за српски језик САНУ – Београдска књига – Матица српска, 2010.
- ПИПЕР, Предраг, Иван Клајн. *Нормативна грамањика српској језика*. Друго, измењено и допуњено издање. Нови Сад: Матица српска, 2017².
- ПРЉАТ, Зориџа. *Конверзија јапанских географских имена у енглеском и српском језику*. Докторска дисертација. Београд: Филолошки факултет Универзитета у Београду, 2016.
- СТАНОЈЧИЋ, Живојин, Љубомир ПОПОВИЋ. *Грамањика српској језика*. Уџбеник за I, II, III и IV разред средње школе. Београд, Нови Сад: Завод за уџбенике и наставна средства, 1992².
- ЋУПИЋ, Драго, Егон ФЕКЕТЕ, Богдан Терзић. *Слово о језику – језички љоучник*. Београд: Партиџон, 1996.
- ФЕКЕТЕ, Егон, Драго Ћупић, Богдан Терзић. *Српски језички саветњик*. Београд: Службени лист Србије и Црне Горе, 2005.

*

- CLYNE, Michael. *Dynamics of Language Contact (Cambridge Approaches to Language Contact)*. Cambridge U.K., New York: Cambridge University Press, 2005.
- FILIPVIĆ, Rudolf. Compromise Replica and Phonemic Importation. William F. Mackey (ed.). *To Honour Roman Jakobson: Essays on the Occasion of his 70. Birthday, 11 October 1966*. The Hague: Walter de Gruyter GmbH & co., 1967, 662–666.
- FILIPVIĆ, Rudolf. *Teorija jezika u kontaktu. Uvod u teoriju jezičnih dodira*. Zagreb: JAZU – Školska knjiga, 1986.
- FILIPVIĆ, Rudolf. Some Contributions to the Theory of Contact Linguistics. Milorad Radovanović (ed.). *Yugoslav General Linguistics*. Philadelphia: John Benjamin's Publishing Company, 1989, 47–72.
- FILIPVIĆ, Rudolf. *Anglicizmi u hrvatskom ili srpskom jeziku*. Zagreb: JAZU – Školska knjiga, 1990.
- HAIJING, Chen. *A Study of Japanese Loanwords in Chinese*. Master's Thesis in EAL4090 East Asian Linguistics. Oslo: University of Oslo, Department of Culture Studies and Oriental Languages, 2014.

- HAUGEN, Einar Ingvald. *Bilingualism in the Americas: A Bibliography and Research Guide*. American Dialect Society Alabama: University of Alabama Press, 1964².
- HAYAKAWA, Isamu. Eigo ni haitta nihongo goi no shoshutsunen chōsa (The Antedatings of Japanese Loanwords in English). *Nihongo Kagaku (Japanese Linguistics) 13* (2003): 79–108.
- JAMASAKI, Kayoko. *Gramatika savremenog japanskog jezika I i II*. Beograd: Zavod za udžbenike, 2014.
- KAGEYAMA, Taro. Word Formation in Japanese. *Lingua 57* (1982): 215–258.
- KAGEYAMA, Taro. *Bunpō to gokeisei*. Tokyo: Hitsuji Shobo, 1993.
- KAGEYAMA, Taro. Word Formation. Natsuko Tsujimura (ed.). *The Handbook of Japanese Linguistics*. Malden: Blackwell Publishing, 1999, 297–325.
- KIMURA, Masanori. *The Effect of Japanese Loanwords on the Acquisition of the Correct Range of Meanings of English Words*. *Kyōtō joshi daigaku kenkyū sōkan 42*. Kyoto: Kyoto joshi daigaku, 2004².
- KLAJN, Ivan. Strana reč – šta je to? *Зборник Маџице српске за филолоџију и линџвистџику 10* (1967): 7–24.
- KLAJN, Ivan. *Uticaji engleskog jezika u italijanskom*. Beograd: Filološki fakultet Univerziteta u Beogradu, 1971.
- KLAJN, Ivan. *Gramatika srpskog jezika*. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, 2005.
- KUBOZONO, Haruo. The Mora and Syllable Structure in Japanese: Evidence from Speech Errors. *Language and Speech 32/3* (1989): 249–278.
- LOVEDAY, Leo. *Explorations in Japanese Sociolinguistics*. Amsterdam – Philadelphia: John Benjamins, 1986.
- NAKAMURA, Junsaku, Nagayuki INOUE, Tomoji TABATA (eds.). *English Corpora under Japanese Eyes. (Language and Computers 51)*. Amsterdam – New York: Rodopi, 2004.
- OTAKE PINE, Margaret. English Loanwords from Japanese. A Survey of the Perceptions of American English Speakers. *Tokyo Seitoku Daigaku Kenkyū Kiyō – Jinbun Gakubu, Ōyō Shinri Gakubu – 17* (2010): 17–32.
- PRĆIĆ, Tvrtko. O anglicizmima iz četiri različita ali međusobno povezana ugla. *Зборник Маџице српске за филолоџију и линџвистџику XLVII ½* (2004): 113–131.
- PRĆIĆ, Tvrtko. *Engleski u srpskom*. Novi Sad: Zmaj, 2005.
- SCHERLING, Johannes. *Japanizing English: Anglicisms and Their Impact on Japanese*. Tübingen: Narr, 2012.
- SONODA, Koji. *A Descriptive Study of English Influence on Modern Japanese*. Michigan – London: University Microfilms International, 1982.
- SUBOTIĆ, Ljiljana, Dejan SREDOJEVIĆ, Isidora BJELAKOVIĆ. *Fonetika i fonologija: ortoepska i ortograf-ska norma standardnog srpskog jezika*. Novi Sad: Filozofski fakultet, 2012.
- TSUJIMURA, Natsuko. *An Introduction to Japanese Linguistics. 2nd ed.* Malden: Blackwell Publishing, 2007².
- VASIĆ, Vera, Tvrtko PRĆIĆ, Gordana NEJGEBAUER. *Du yu speak anglosrpski? Rečnik novijih anglicizama*. Novi Sad: Zmaj, 2001.
- WINFORD, Donald. *An Introduction to Contact Linguistics*. Malden: Blackwell Publishing, 2003.

Jelena Kovačević

THE MORPHOLOGICAL ADAPTATION OF LOANWORDS FROM JAPANESE IN THE SERBIAN LANGUAGE

S u m m a r y

In this paper, a corpus of 102 loanwords of Japanese origin in Serbian, taken mostly from dictionaries, are analyzed with the aid of the apparatus for the morphological analysis of formal and word-formation characteristics of Anglicisms in Serbian. The results are compared to the characteristics of Anglicisms as a lexical layer, with the goal of defining the differences between the two layers. The following is shown: the reduction of the final vowel and the adaptation of loanwords to the Serbian system of endings; the retention of the final nominative vowel in case endings (-o, -e, -u) or its declension (-o, -u); the non-existence of feminine gender nouns ending in a final consonant. In the fund

of secondary derivatives, the suffix *-aš/-ašica* proved to be productive. In order to confirm the morphological and word-formational localization of Japanese loanwords, they were classified on the basis of modified and complemented parameters given for Anglicisms. The results showed a moderate indeclinability of the doublet form of the vocative among two- and partially three-syllable nouns of natural male gender ending in *-a* in the category of nouns denoting employment or title, the absence of sybilarization, and the absence of derivatives with the allophonic forms of the suffix *-ski*.

Независни истраживач
Кнез-Милетина 6/12, 11000 Београд, Србија
m.jelena.kovacevic@gmail.com

(Примљено: 1. априла 2021;
прихваћено: 17. маја 2022)